

Република Србија
ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД
9 Пж 1735/24
01.08.2024. године
Београд

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Татјане Влаисављевић, председника већа, судије Снежане Илић и судије Верице Смиљанић, чланова већа, у правној ствари тужиоца ЗЕЛАНД доо Београд - у стечају, ул. Кронштатска бр. 5, кога заступа Бојан Лемез, адвокат из, ул., против туженог РЕПУБЛИКА СРБИЈА - Министарство финансија, Пореска управа – Филијала Савски венац, кога заступа Државно правобранилаштво Београд, ул. Косовска бр. 31, ради стицања без основа, вредност предмета спора 5.143.879,51 динар, решавајући о жалби тужиоца, изјављеној против делимичне пресуде Привредног суда у Београду П 5054/23 од 15.12.2023. године, у седници већа одржаној дана 01.08.2024. године, донео је:

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ делимична пресуда Привредног суда у Београду П 5054/23 од 15.12.2023. године у ставу II изреке и спис предмета враћа се првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Првостепеном делимичном пресудом у ставу I изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда. Ставом II изреке одбијен је тужбени захтев да се тужени обавезе да тужиоцу исплати износ од 4.917.263,00 динараса законском затезном каматом од 01.11.2017. године до исплате.

Благовременом жалбом тужилац побија наведену делимичну пресуду из свих законом прописаних разлога, а из садржине жалбе произлази да исту побија у ставу II изреке. Истиче да је првостепени суд правилно закључио да се спорни правни однос може расправљати искључиво кроз институт накнаде штете, настале незаконитим и неправилним радом органа туженог, али суд није у циљу утврђивања материјалне истине предузео ни једну радњу којом би утврдио да ли је од стране туженог дошло до незаконитог и неправилног рада. Наводи да неправилан рад представља чињење или нечињење противно уобичајеном или прописаном начину обављања делатности уз свест, знање и пристајање на чињеницу да се тиме наноси штета и крше права и интереси трећим лица. Истиче да се неправилан рад огледа кроз доношење неадекватних одлука у управном поступку који је вођен по захтеву тужиоца. Првостепени суд закључује да су поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода, као и посебна права и обавезе пореских обвезника уређи посебним законом, те да се спорна питања у односу на неосновано наплаћени порез могу расправити само у поступку прописаном Законом о пореском поступку и пореској администрацији, а занемарује одредбе Закона о стечају, који прописује циљ стечајног поступка и на посебан начини регулише обавезе учесника у стечајном поступку. Појашњава да се у стечајном поступку обезбеђује једнак третман и равноправан положај поверилаца истог исплатног реда, да је циљ стечаја намирење поверилаца у што краћем времену и да је стечајни поступак хитан. С друге стране, тужилац има потраживање према туженом у утуженом износу, а тужени није пружио доказе да је на захтев тужиоца вратио тужиоцу претплаћене обавезе, а које су исказане

у стању пословних књига туженог. Стечајни поступак над тужиоцем отворен је 30.11.2016. године, а тужилац је захтев за повраћај пореза на додатну вредност и пореза на добит поднео 01.11.2017. године, док тужени није током поступка спорио да постоји дуг према тужиоцу, али тужени није признао неспорни захтев тужиоца за повраћај износа обухваћеног тужбеним захтевом. Тужени је одбио захтев тужиоца за повраћај пореза из разлога постојања дуга тужиоца према туженом, те из разлога што нису поднети финансијски извештаји, што представља неправилни рад туженог противно уобичајеном и прописаном начину рада органа управе. Предлаже да Привредни апелациони суд укине или преиначи првостепену пресуду.

Одговор на жалбу није поднет.

Испитујући побијану делимичну пресуду, на основу члана 386. Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд налази да је жалба тужиоца основана.

У поступку доношења првостепене пресуде није било битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности.

Предмет тужбеног захтева је новчано потраживање тужиоца у износу од 5.143.879,51 динар и то: износ од 4.917.263,00 динара на име повраћаја неискоришћеног износа пореског кредита и износ од 226.616,51 динар по основу претплате пореза на добит са припадајућом законском затезном каматом.

Према чињеничном стању утврђеном у првостепеном поступку, тужилац је пре покретања стечајног поступка био порески обвезник из пословања набавка робе и услуга код надлежне Пореске управе – Организационе јединице Савски венац. Над тужиоцем је решењем Привредног суда у Београду Ст 252/16 од 30.11.2016. године отворен стечајни поступак, а тужилац је туженом поднео захтев за повраћај неискоришћених износа пореског кредита и претплате пореза на добит дана 01.11.2017. године. Овим захтевом тражен је повраћај неискоришћеног износа пореског кредита пореза на додатну вредност у износу од 4.917.263,00 динара, као и повраћај претплате пореза на добит предузећа у износу од 226.616,51 динар. Решењем Пореске управе – Филијала Савски венац бр. 433-2-7285/2017 од 31.01.2018. године одбијен је захтев тужиоца за повраћај пореза на додатну вредност и пореза на добит предузећа. Тужилац је против овог решења изјавио жалбу дана 21.02.2018. године, а Министарство финансија – Сектор за другостепени порески и царински поступак – Одељење за другостепени порески поступак Београд решењем 433-02-00990/2018-39 од 07.07.2020. године, поништило је решење од 31.01.2018. године и спис је враћен првостепеном органу на поновни поступак и одлучивање. У поновном поступку, донето је решење бр. 433-02-7285-5/2017 од 24.05.2021. године, којим је одбијен захтев за повраћај пореза на додатну вредност и пореза на добит предузећа из разлога који су наведени у образложењу овог решења. Против овог решења тужилац је изјавио жалбу дана 29.06.2021. године, која је решењем Министарства финансија – Сектора за другостепени порески и царински поступак – Одељења за другостепени порески поступак Београд бр. 433-02-01885/2021-39 од 25.03.2022. године, одбијена као неоснована.

Првостепени суд налази да се спорни правни однос може расправити искључиво кроз институт накнаде штете због незаконитог и неправилног рада органа туженог, док нема основа за примену одредаба Закона о облигационим односима, који регулишу институт неоснованог обогаћења. Првостепени суд образлаже да се спорна питања у односу на неосновано наплаћени порез и повраћај пореза могу правно ваљано расправити само на начин и у поступку који је прописан Законом о пореском поступку и пореској администрацији, док се у парничном поступку може одлучивати искључиво о захтеву за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада органа туженог применом одредаба Закона о облигационим односима. Првостепени суд оцењује неоснованим приговор апсолутне ненадлежности суда, па исти одбија.

Одлучујући о делу тужбеног захтева, који се односи на повраћај неискоришћеног пореског кредита пореза на додатну вредност у укупном износу од 4.917.263,00 динара,

првостепени суд закључује да тужбени захтев није основан. Образлаже да се нису стекли услови за накнаду штете због незаконитог и неправилног рада државног органа по члану 172. Закона о облигационим односима. Према образложењу првостепеног суда, тужени одговара за штету коју његови органи проузрокују незаконитим или неправилним радом у обављању послова, односно када је поступање органа супротно закону и другим прописима донетим на основу закона, укључујући и пропуштање да се закон примени, односно погрешно поступање органа које је противно одређеним стандардима поступања правног лица у датим околностима према одређеном обрасцу поступања, укључујући и поступање противно правилима струке, односно одређене делатности. Закључујући да тужилац није доказао да постоји незаконит и неправилни рад органа туженог, нити да постоји узрочно-последична веза између поступања туженог и евентуалне штете коју тужилац трпи, првостепени суд доноси делимичну пресуду којом одбија овај део тужбеног захтева.

У првостепеном поступку погрешно је примењено материјално право, услед чега није правилно и потпуно утврђено чињенично стање.

Поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода, као и посебна права и обавезе пореских обвезника, уређена су Законом о пореском поступку и пореској администрацији („Сл. гласник РС" бр. 80/02, 23/03, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05, 62/06, 63/06, 61/07, 20/09, 72/09, 53/10, 101/11, 2/12, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15, 112/15, 15/16, 108/16), а на конкретан спор се примењује закон који је био на снази у време подношења захтева тужиоца за повраћај више плаћеног пореза. Према члану 1. овог Закона, овим законом уређује се поступак утврђивања, наплате и контроле јавних прихода на које се овај закон примењује, права и обавезе пореских обвезника, регистрација пореских обвезника и пореска кривична дела и прекршаји. У смислу члана 10. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, физичко односно правно лице у пореско правном односу има право на повраћај више или погрешно плаћеног пореза, односно споредних пореских давања, као и на повраћај пореза када је то другим пореским законом предвиђено, као и право на пореску рефакцију, односно рефундацију пореза у складу са пореским законом. Према ставу 3. овог члана, ако се лице из става 2. определи за повраћај више или погрешно плаћеног пореза, односно споредних пореских давања, као и за рефакцију, односно рефундацију пореза, односно за намирење доспелих обавеза по другом основу путем прекњижавања пореза, пореска управа има обавезу да по захтеву донесе решење без одлагања, а најкасније у року од 15 дана од дана пријема захтева, ако пореским законом није друкчије одређено. Према чл. 24. став 1. тачка 9. истог закона, порески обвезник има право да на прописани начин и у прописаним роковима добије рефакцију, рефундацију, односно повраћај више или погрешно наплаћеног пореза. Ставовима 2. и 3. истог члана прописано је право пореског обвезника, чија су права из става 1. овог члана повређена на суску заштиту, а ако суд утврди да су права пореског обвезника повређена, накнада претрпљене штете и судски трошкови падају на тарет буџета Републике, односно буџета јединице локалне самоуправе.

У конкретном случају, тужилац је туженом поднео захтев за повраћај неискоришћеног пореског кредита пореза на додату вредност по ком захтеву је тужени одлучио у управном поступку. Међутим, предмет тужбеног захтева није накнада штете, како погрешно закључује првостепени суд, већ је захтев тужиоца усмерен на враћање стечаног без основа на страни туженог, уплатом тужиоца на рачун туженог износа већег него што је његова пореска обавеза, а како је над тужиоцем отворен стечајни поступак, ради се пореском кредиту који не може бити искоришћен у евентуалном будућем пословању. Из садржине другостепеног решења Министарства финансија – Сектора за другостепени порески и царнски поступак – Одељења за другостепени порески поступак Београд од 25.03.2022. године произлази да тужилац није остварио право на повраћај пореза из разлога што тужилац на дан доношења решења има дугове на рачунима доприноса за обавезно социјално осигурање, што није уредно подносио пореске пријаве,

као ни пореску пријаву на дан отварања стечаја. Код таквог стања ствари, кад у пореском поступку, тужилац који је у стечају, није остварио право на повраћај више плаћеног пореза, нема сметњи да у парничном поступку остварује право на враћање оног износа који је без основа из имовине тужиоца прешао у имовину туженог по правилима о стицању без основа, прописаним члановима 210. и 214. Закона о облигационим односима.

Тужилац је у поступку који је прописан Законом о пореском поступку и пореској администрацији, поднео захтев за остваривање права на повраћај пореза и његов захтев је тужени одбио. Међутим, тужилац је правно лице у стечају, а у стечајном поступку се потраживања и дуговања стечајног дужника решавају по правилима стечајног поступка. Према одредабама Закона о стечају („Сл. гласник РС“ бр. 104/09, 99/11, 71/12, 83/14, 113/17, 44/18, 95/18), циљ стечаја је најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности имовине стечајног дужника. У стечајном поступку свим повериоцима обезбеђује се једнак третман и равноправан положај поверилаца истог исплатног реда. То значи да је и тужени, као и сви други тужиочеви повериоци, био дужан у стечајном поступку пријавити евентуално потраживање према тужиоцу, а намирење његовог потраживања не може се остварити под другачијим условима од одређених у стечајном поступку, па ни задржавањем износа неискоришћеног пореског кредита пореза на додату вредност. Са друге стране, у стечајну масу стечајног дужника улази сва његова имовина, па су сва трећа лица у обавези да предају ствари или новац који припада имовини стечајног дужника, а налазе се код трећег лица без правног основа. Стога би постојала обавеза туженог да тужиоцу врати износ неискоришћеног пореског кредита и то онај износ за који се утврди да постоји претплата тужиоца, као пореског обвезника.

Међутим, у овом поступку је услед погрешне примене материјалног права, изостало утврђење свих битних чињеница за одлуку о тужбеном захтеву. Првостепени суд није извео доказе о висини неискоришћеног пореског кредита пореза на додату вредност, а побијана одлука не садржи утврђење чињеница у вези са износом тужбеног захтева, услед чега је иста на основу чл. 392. став 2. Закона о парничном поступку укинута.

У поновном поступку, првостепени суд ће утврдити све битне чињенице за одлуку о тужбеном захтеву, па ће правилном применом материјалног права донети нову, на закону засновану одлуку о тужбеном захтеву.

ТВ/СБ

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА - СУДИЈА
Татјана Влаисављевић, с.р.

Тачност отправка оверава

Управитељ писарнице
Срђан Никић